
Familie- og arveret

ANITTA GODSK PEDERSEN &
HANS VIGGO GODSK PEDERSEN

9. udgave

2016

 KARNOV
GROUP

Anitta Godsk Pedersen & Hans Viggo Godsk Pedersen
Familie- og Arveret
9. udgave/1. oplag
© Karnov Group Denmark A/S, København 2016

ISBN 978-87-619-3834-3

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats og tryk: Specialtrykkeriet Viborg

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Formålet med denne 9. udgave er at tilvejebringe en opdateret fremstilling om familie- og arveret. I tilknytning til de materielle familie- og arveretlige regler omtales mere summarisk de skifteretlige regler af hensyn til forståelsen af systemet. Endelig diskuteres de skatte- og afgiftsretlige regler i tilknytning dertil og de internationale privatretlige regler.

Familie- og arveretten har i disse år være præget af en betydelig udvikling. Der er siden sidste udgave fremkommet en betænkning om ægtefællers økonomiske forhold. Under hensyn til den udvikling der i øvrigt er sket, har vi valgt at udgive denne udgave nu. Da det er uklart, hvilke lovgivningsinitiativer der måtte blive taget på grundlag af betænkningen, har vi valgt ikke at inddrage den i fremstillingen.

Anitta Godsk Pedersen har revideret kapitlerne 10, 12-13, 15-21 og 23. Hans Viggo Godsk Pedersen har revideret/skrevet kapitlerne 1-9, 11 og 14. Vi har i fællesskab revideret kapitel 22. I øvrigt er vi solidarisk ansvarlige for hele fremstillingen.

Auderød og Odense, maj 2016

Anitta Godsk Pedersen

Hans Viggo Godsk Pedersen

Indholdsfortegnelse

Forord 5

I Indledning 15

Kapitel 1. Introduktion 17

- 1 Om familie- og samlivsformer 17
 - 1.1 Reguleringen af ægteskab 19
 - 1.2 Regulering af faste samlivsforhold 20
- 2 Forældre og børn 20
 - 2.1 Reguleringen af forældre og børn 21
- 3 Familiens økonomiske forhold 22
- 4 International privat og procesret 23

II Indgåelse og opløsning af ægteskab 25

Kapitel 2. Indgåelse og hovedvirkning af ægteskab 27

- 1 Indledning 27
- 2 Ægteskabsbetingelser og hindringer 27
 - 2.1 Alder og personlige forhold 27
 - 2.2 Familiemæssige forhold 29
 - 2.3 Tilknnytning til landet 30
- 3 Prøvelsen af ægteskabsbetingelserne 31
- 4 Vielsen 32
- 5 Oversigt over hovedvirkning af ægteskab 34

Kapitel 3. Ophør af ægteskab 37

- 1 Generelt om ophør af ægteskab 37
- 2 Omstødelse 38
- 3 Separation 41
- 4 Skilsmisse 43
 - 4.1 Skilsmissebetingelser 43
 - 4.2 Konsekvenser af skilsmisse 46
- 5 Fremgangsmåden ved separation og skilsmisse –
Mægling og vilkårsforhandling 47
- 6 Vilkår ved separation og skilsmisse 48

III. Formueforholdet mellem ægtefæller 51**Kapitel 4. Generelt om formueordningen 53**

1. Om forholdet til skatteretten 54
2. Registreret partnerskab 56
3. Nationale begrænsninger 56

Kapitel 5. Fælleseje eller særeje 60

1. To former for særeje 60
2. Betydningen af fælleseje eller særeje 61
3. Etablering af fælleseje eller særeje 62
 - 3.1. Særeje ifølge ægtepagt 65
 - 3.2. Særeje ifølge gaveydets bestemmelse 66
 - 3.3. Særeje ifølge testamentarisk bestemmelse 68
 - 3.4. Særeje ved båndlagte kapitaler 68
 - 3.5. Andre bestemmelser om særeje 69
 - 3.6. Aktiver, der træder i stedet for særeje 70
 - 3.7. Indtægter af særeje 72
 - 3.8. Ophør af særeje 72
4. Særlig om ægtepagter 73
 - 4.1. Oprettelse 73
 - 4.2. Tinglysning 73
 - 4.3. Ugyldighed af ægtepagter 74

Kapitel 6. Rådigheden 76

1. Underholdspligt 76
2. Begrænsninger i rådigheden over fælleseje 78
 - 2.1. Fast ejendom 78
 - 2.2. Løsøre 80
3. Særligt om lejemål m.m. 81
4. Råden med virkning for den anden ægtefælle 82
 - 4.1. Indkøb til husholdningen 82
 - 4.2. Uanmodet forretningsførelse mv. 84
 - 4.3. Ekstinktion ved erhvervsløsøre 85
 - 4.4. Øvrige legitimationstilfælde 85

Kapitel 7. Dispositioner mellem ægtefæller 88

1. Formkrav 88
 - 1.1. Overførsler mellem fælleseje - særeje 88
 - 1.2. Gaver 88
 - 1.3. Overskudsreglen 92

2. Udelukkede aftaler 93
3. Almindelige gensidigt bebyrdende aftaler 93
 - 3.1. Aftaler om køb 94
 - 3.2. Arbejdsaftaler 94
 - 3.3. Forskellige selskabs- og samejeaftaler 95
 - 3.4. Lan 101
4. Erstatningskrav uden for kontraktsforhold 102

Kapitel 8. Forholdet til kreditorerne 104

1. Begrænsning af ægtefællernes rådighedssfære 106
2. Aktiver, der er overdraget 108
 - 2.1. Ugyldige dispositioner 108
 - 2.2. Omstødelse 108

Kapitel 9. Skifte mellem ægtefæller 114

1. Oversigt over offentligt skifte 116
2. Skiftegrundene 117
3. Boets aktiver og passiver 119
 - 3.1. Personlige genstande og rettigheder 124
 - 3.2. Pensioner 129
4. Delingen af boet 139
 - 4.1. Den kvantitative fordeling 139
 - 4.2. Den kvalitative fordeling 144
 - 4.3. Lejligheden 148
5. Ægtefællebidrag 149
 - 5.1. Fastsættelse af bidragspligt 149
 - 5.2. Fastsættelse af bidragets størrelse 152
 - 5.3. Ændring af bidragspligt og størrelse af bidrag 153
 - 5.4. Forholdet til hjælp fra det offentlige 155
6. Bevarelse af ret til enkepension 155
7. Ændring af aftaler 157
8. Særejets behandling på skifte 160

IV. Faste samlivsforhold 165**Kapitel 10. Faste samlivsforhold 167**

1. Underhold og lejet lejlighed 168
2. Formuedeling i mangel af aftale 169
 - 2.1. Sameje ctr. kompensation 169
 - 2.2. Formuedeling ved død 172
3. Aftaler mellem samlevende 173

- 3.1. Aftaler om »formueordning« 173
- 3.2. Lån ctr. gave 175
- 4. Forholdet til kreditorerne 177
- 5. Skatteretlige konsekvenser 178

V. Forældre og Børn 181

Kapitel 11. Forældreskab 183

- 1. Generelt om forældreskab 183
- 2. Fastlæggelse af forældreskabet 184
 - 2.1. Moderen 184
 - 2.2. Børn født i ægteskab eller registreret partnerskab 184
 - 2.3. Børn født uden for ægteskab eller registreret partnerskab 185
 - 2.4. Genoptagelse af en fader- eller medmoderskabssag 193
 - 2.5. Forældreskab ved assisteret reproduktion mv. 197
- 3. Adoption 200
 - 3.1. Betingelser 201
 - 3.2. Adoptionsmyndigheder og formidlere 204
 - 3.3. Adoptioner med tilknytning til udlandet 205
 - 3.4. Ophævelse af adoption 206
- 4. Forældreansvar/Forældremyndighed 206
 - 4.1. Fremgangsmåder i forældreansvarsloven 207
 - 4.2. Hvem er indehavere af forældremyndighed 208
 - 4.3. Bopælsforælder og beslutninger om barnets forhold 216
 - 4.4. Samvær og anden kontakt 219
 - 4.5. Begrænsning i ændringsmodninger 221
 - 4.6. Midlertidige afgørelser 222
 - 4.7. Om flytning – navnlig til udlandet 223

Kapitel 12. Børnenes formueretlige stilling 225

- 1. Hvem er værge? 226
- 2. Rådigheden på den mindreåriges vegne 227
 - 2.1. Aktiver undtaget fra sædvanlig bestyrelse 228
 - 2.2. Om nogle specielle aftaler 231
- 3. Anbringelse af midlerne 235
- 4. Barnets forsørgelse 237

VI. Arveret 241

Kapitel 13. Legal arv 243

- 1. Nationale begrænsninger 243
 - 1.1. Generelt om arveretten 245
 - 1.2. En arvingers arveret 245
 - 1.3. Arvefællesskabets arveret 246
 - 1.3.1. Børn født uden for ægteskab 246
 - 1.4. Adoptions forhold 247
 - 1.4.1. Fættelens arveret og skiftefordele 248
 - 1.4.1.1. Konkurrence med førstafdødes livsarvinger 248
 - 1.4.1.2. Fættelens som enearving 253
 - 1.4.2. Arve der tilfalder staten 255

Kapitel 14. Testamentsarv 257

- 1. Uvaldighed – nullitet eller anfægtelighed 257
- 2. Formlarv 258
 - 2.1. Notartestamenter 259
 - 2.2. Vidnetestamenter 259
 - 2.3. Nodtestamenter 260
 - 2.3.1. Indbøtestamenter 261
 - 2.3.2. Fremsættelse af indsigelser 262
- Habilitet 263
- 3. Unbørlig påvirkning – vildfarelse – fortolkning 264
 - 3.1. Indholdsmangler 266
 - 3.1.1. Ulovligt eller urimeligt formål 266
 - 3.1.2. Ulovlig delegation 266
 - 3.1.3. Ulovligt fideikommis – successionsrækkefølger 267
- 4. Testationskompetencen 268
 - 4.1. Den kvantitative kompetence 268
 - 4.2. Den kvalitative kompetence 270
 - 4.3. Udvidelser af testationskompetencen 272
- 5. Bindelæggelse ved testamente 273
- 6. Udvidet samlevertestamente 279
 - 6.1. Betingelser for et udvidet samlevertestamente 279
 - 6.2. Samlivstestationskompetencen 280

Kapitel 15. Bortfald af arveadkomst, ændring af testamenter og aftaler om arv – herunder forskud på arv 282

- 1. Erklæring af arveret 282
- 2. Separation, skilsmisse mv. 284

3. Tilbagekaldelse og ændring af testamente	285
4. Bortfald af testamente	287
5. Aftaler om arv	288
5.1. Uigenkaldelige testamente	288
5.2. Overdragelse af arv	289
5.3. Afkald på arv	290
5.4. Arveforskud	293
Kapitel 16 Dødsgaver	296
1. Gaver ved nært forestående død	296
2. Dødsgaver	300
2.1. Livsgaver ctr. dødsgaver	301
2.2. Dødsgaver ctr. gensidigt bebyrdende aftaler	302
VII. Dødsboskifte	305
Kapitel 17. Oversigt over skifteformer og dødsbopbeskatning – Indledning til skifte	307
1. Foreløbige virkninger og foranstaltninger	309
2. Forholdet til efterlevende ægtefælles formue	310
3. Om skattemæssige forhold	310
4. Nationale begrænsninger	312
Kapitel 18. Afslutning uden egentligt skifte	314
1. Boudlæg	314
2. Udlæg til længstlevende ægtefælle	316
3. Forenklet privat skifte med ægtefællen som enarving	317
4. Øvrige summariske boer	318
Kapitel 19. Boer der skiftes	319
1. Skifte ved bobestyrer	320
1.1. Valget af bobestyrer	320
1.2. Behandlingen af boet	323
1.3. Insolvente boer	326
1.4. Realisation af aktiverne	329
2. Privat skifte	330
2.1. Forenklet privat skifte	334
3. Proklama	335

Kapitel 20. Boopgørelsen	339
1. Om boopgørelsen	341
1.1. Ved bobestyrerskifte	341
1.2. Ved privat skifte	341
1.3. Aktiverne	342
1.4. Passiverne	343
2. Forholdet om beløb, der kommer til udbetaling i anledning af dødsfaldet	344
2.1. Særligt om livsforsikring	345
2.2. Pensionsopsparing m.m.	348
Kapitel 21. Arveudlæg, afslutning af boet – omgørelse og genoptagelse	350
1. Arveudlæg – afslutning af boet	350
1.1. Omgørelse fra hæftelse – omgørelse og genoptagelse	353
Kapitel 22. Boafgift og retsafgift	357
1. Boafgift	357
1.1. Den almindelige boafgift	357
1.2. Tillægsboafgift	358
1.3. Tiltagelse for afgift	359
1.3.1. De afgiftspligtige erhvervelser	359
1.3.2. Den afgiftspligtige værdi – beregning af afgiften	361
1.3.3. Særligt om afgift ved arveafkald	361
1.3.4. Hæftelse for afgiften	362
2. Retsafgift	362
VIII. Uskiftet bo	365
Kapitel 23. Uskiftet bo	367
1. Betingelser for uskiftet bo	368
2. Virkning räden	370
3. Ophør	373
4. Vederlagskrav – omstødelse af gaver	377
5. Skatte af det uskiftede bo	380
5.1. Forstafdøde afgæet ved døden efter 1. april 1964 og inden 1. januar 2008	381
5.2. Forstafdøde afgæet ved døden efter 1. januar 2008	382
5.3. Successivt skifte	383

Indholdsfortegnelse

Fortegnelse over anvendte forkortelser 385

Litteraturliste 387

Lovregister 391

Domsregister 401

Stikordsregister 419

I.

Indledning

Med *Familie- og arveret* får du et godt grundlag for at foretage velovervejede økonomiske dispositioner, når formuen skal placeres mellem en families medlemmer.

Bogen behandler civilrettens grundlæggende regler om familien. Det omfatter særlig:

- Indgåelse og opløsning af ægteskab
- Formueforholdet mellem ægtefæller
- Formueforholdet mellem samlevende
- Forældreskab
- Børns formueretlige stilling
- Arveretten og de skifteretlige regler.

Hertil skitseres de tilknyttede skatte- og afgiftsretlige regler samt de internationale privatretlige regler.

Bogen er forsynet med meget omfattende henvisninger til litteratur, særligt til de større samlede fremstillinger, ligesom der er henvist til en del domspraksis. Endvidere er bogen forsynet med sag-, doms- og lovregister. Der ved lettes arbejdet med bogen, dels ved behandlingen af konkrete problemstillinger, dels som grundlag for yderligere informationssøgning.

ISBN 978-87-619-3834-3

9 788761 938343